

УДК 159.922-056.26:37.013.42

Селезньова О.В.¹, Коробейнікова Т.С.²

¹ студ. гр. УФКС-312сп НУ «Запорізька політехніка»

² викл. НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Збільшення кількості дітей з особливими освітніми потребами, які потребують комплексного супроводу в освітньому просторі ставить перед педагогічною спільнотою завдання щодо об'єднання зусиль спеціалістів різних профілів з метою реалізації заходів їхньої соціалізації, навчання, виховання, розвитку в умовах створення системи інклюзивної освіти. У сучасних соціально-історичних умовах розвитку системи інклюзивної освіти найбільш прийнятною формою комплексної діяльності фахівців є психолого-педагогічний супровід. Система психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами охоплює роботу психологів, дефектологів, адміністративних і педагогічних працівників, медичних фахівців, дітей з особливими освітніми потребами та їх батьків (законних представників). Цей міждисциплінарний феномен за своїм змістом є комплексним і включає в себе два види професійної діяльності, а саме: психологічний і педагогічний супровід [1].

Сутність соціально-психологічної адаптації особистості до умов освітньої діяльності полягає в тому, що це двостороння взаємодія між особистістю та колективом, опосередкована спільною навчальною та позауручною діяльністю, результатом якої є адаптованість особистості та прийняття колективом нового члена.

Психолого-педагогічний супровід учня з особливими освітніми потребами, відповідно до його індивідуальних потреб і можливостей,

здійснюють учасники команди супроводу інклюзивного закладу освіти. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу регулюється наступними принципами: командним підходом, принципом конфіденційності та етичності, активною співпрацею з батьками дітей з ООП, повагою до індивідуальних особливостей дітей та дотриманням інтересів дитини з ООП, недопущення дискримінації та порушення її прав тощо [1].

Завдання психолога в межах реалізації психологічного супроводу мають конкретний зміст: раннє виявлення первинних проявів як чинників ризику виникнення нервово-психічних розладів (тривожність, зниження працездатності, страхи тощо); встановлення психологічної структури порушення; виявлення вторинних порушень, їхніх причин; визначення зони найближчого (актуального) розвитку; здійснення профілактичної та корекційно-розвиткової роботи; розвиток міжособистісних зв'язків у групі: дитина з ООП – однолітки та педагоги [2].

Водночас під час реалізації цих завдань слід враховувати деякі умови: узгодженість заходів супроводу з навчальним планом і розпорядком дня школи, єдність дій адміністративних і педагогічних працівників, психолога, батьків під час реалізації завдань супроводу, а також наявність системи наставництва в освітній організації. Під час організації та реалізації системи психологічного супроводу також необхідно враховувати низку чинників, що сприяють розв'язанню завдань супроводу: морально-психологічний клімат шкільних колективів; готовність класних керівників і педагогів до співпраці з дітьми з ООП в інтересах реалізації завдань психологічного супроводу; оптимальний режим урочної та позаурочної діяльності.

Педагог, перебуваючи в просторі освітньої організації, безпосередньо взаємодіє з учителями-предметниками та адміністративними працівниками освітнього закладу, з дітьми та їх батьками. У цьому випадку, реалізація заходів психологічного супроводу перетинається із завданнями педагогічного супроводу учнів. Під педагогічним супроводом розуміють систему функцій педагога, спрямованих на створення умов ефективного розвитку особистості учнів, отримання оперативного зворотного зв'язку про особистісну динаміку та надання індивідуалізованої допомоги учням, які відчувають навчальні труднощі особистісного характеру [3]. Основні лінії взаємодії психологічного та педагогічного супроводу розглядаються з позицій учасників таким чином: психологи розробляють і безпосередньо реалізують окремі технологічні компоненти педагогічного супроводу особистісного розвитку учня, надають допомогу; педагоги безпосередньо

беруть участь у роботі психологічного супроводу як виконавці рекомендацій психолога і рішень інклюзивно-ресурсного центру [2].

Таким чином, особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП в інклюзивному закладі полягають у налагодженні співпраці, взаємодії учасників команди супроводу; спеціальній підготовці педагогічних працівників у галузі інклюзивної освіти; оволодінні педагогами новітніми методиками, технологіями діагностики, навчання та виховання дітей з ООП. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами визначає та сприяє визначенню таких ситуацій, як: своєчасне виявлення дітей з труднощами навчання, здійснення індивідуально-орієнтованої психологічної, соціальної та педагогічної допомоги дітям з урахуванням особливостей психофізичного розвитку та їхніх індивідуальних можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : Наказ МОН України від 08 червн. 2018 р. № 609. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandupsihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladizagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 20.02.2024)

2. Докучина Т. О. Психологічний супровід інклюзивної освіти. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. 172 с.

3. Романовська Д. Д., Мінтянська Р. І. Технології психологічного забезпечення освітнього процесу в інклюзивній школі. Чернівці: Технодрук, 2019. 158 с.